

УДК 338.2:336.6:347.7
 JEL Classification: G2; H8; K2; P5
 DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-3-252-260>

ГАРМОНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ СТАНДАРТІВ І ПРОЦЕДУР УКРАЇНИ ТА ЄС У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

© 2025 КАЛІНКІН А. О.

УДК 338.2:336.6:347.7
 JEL Classification: G2; H8; K2; P5

Калінкін А. О.

Гармонізація фінансово-економічних стандартів і процедур України та ЄС у контексті формування фінансової стратегії вітчизняних підприємств

Метою статті є оцінка гармонізації законодавства України та ЄС, обґрунтування шляхів подальшої адаптації фінансово-економічних стандартів і процедур у сфері формування фінансової стратегії підприємств. У статті розглянуто ключові аспекти гармонізації законодавства України зі стандартами та нормативно-правовими актами Європейського Союзу в контексті розробки фінансової стратегії підприємств. Висвітлено основні етапи формування фінансової стратегії підприємств в Україні, включно з визначенням фінансових цілей, аналізом фінансового стану, розробкою стратегічних напрямів діяльності та механізмів контролю. Розглянуто регулювання цього процесу через міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), закони та підзаконні акти, податкове законодавство, стандарти корпоративного управління та внутрішнього контролю. Проведено порівняння регулювання процесу розробки фінансової стратегії в Україні та країнах ЄС, з висвітленням ключових відмінностей і необхідності адаптації українського законодавства до європейських норм. Розглянуто такі аспекти, як бухгалтерський облік і звітність, податкове законодавство, корпоративне управління, ринки капіталу та банківське регулювання. Запропоновано конкретні напрями подальшої гармонізації законодавства України з ЄС. Серед них: впровадження МСФЗ і МСА, захист прав міноритарних акціонерів, імплементація директив MiFID II та CRD IV, наближення ставок ПДВ, посилення антикорупційних заходів, запровадження директиви про реструктуризацію. Перспективами подальших досліджень гармонізації фінансово-економічних стандартів і процедур України з ЄС, у контексті формування фінансової стратегії підприємств, є оцінка впливу майбутніх змін і розробка оптимальних стратегій, виявлення проблемних питань, що виникають під час практичного застосування чинного законодавства.

Ключові слова: фінансова стратегія, євроінтеграція, гармонізація законодавства, фінансово-економічні стандарти, порівняльний аналіз, перспективи гармонізації.

Рис.: 1. Табл.: 1. Бібл.: 15.

Калінкін Артемій Олександрович – аспірант, Державний науково-дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки (бульвар Миколи Міхновського, 38, Київ, 01014, Україна)

E-mail: kalinkin.asp@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-0349-6407>

UDC 338.2:336.6:347.7
 JEL Classification: G2; H8; K2; P5

Kalinkin A. O. Harmonization of Financial and Economic Standards and Procedures of Ukraine and the EU in the Context of Forming the Financial Strategy of Domestic Enterprises

The aim of the article is to assess the harmonization of both Ukrainian and EU legislation, to substantiate ways of further adaptation of financial and economic standards and procedures in the field of forming the financial strategy of enterprises. The article considers the key aspects of harmonization of Ukrainian legislation with the standards and regulations of the European Union in the context of developing the financial strategy of enterprises. The main stages of forming the financial strategy of enterprises in Ukraine are highlighted, including the definition of financial goals, analysis of the financial condition, development of strategic directions of activity and control mechanisms. The regulation of this process through International Financial Reporting Standards (IFRS), laws and regulations, tax legislation, corporate governance standards and internal control is considered. A comparison of the regulation of the process of developing a financial strategy in Ukraine and in EU countries is carried out, highlighting the key differences and the need to adapt Ukrainian legislation to European norms. Aspects such as accounting and reporting, tax legislation, corporate governance, capital markets and banking regulation are considered. Specific directions for further harmonization of Ukrainian legislation with the EU are proposed. Among them: implementation of IFRS and ISA, protection of the rights of minority shareholders, implementation of MiFID II and CRD IV directives, approximation of VAT rates, strengthening anti-corruption measures, introduction of a restructuring directive. The prospects for further research on the harmonization of financial and economic standards and procedures of Ukraine with the EU, in the context of forming the financial strategy of enterprises, are to assess the impact of future changes and develop optimal strategies, identify problematic issues that arise during the practical application of current legislation.

Keywords: financial strategy, European integration, harmonization of legislation, financial and economic standards, comparative analysis, prospects for harmonization.

Fig.: 1. Tabl.: 1. Bibl.: 15.

Kalinkin Artem O. – Postgraduate Student, State Research Institute of Informatization and Economic Modeling (38 Mykolya Mikhnovskoho Blvd., Kyiv, 01014, Ukraine)

E-mail: kalinkin.asp@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-0349-6407>

Євроінтеграція відкриває перед українськими підприємствами нові можливості, але водночас ставить перед ними серйозні виклики. Успішна адаптація до європейського ринку вимагає від підприємств розробки та реалізації ефективних фінансових стратегій, які б урахували особливості європейського бізнес-середовища. Гармонізація законодавства створює сприятливе середовище для розвитку бізнесу, залучення інвестицій та підвищення конкурентоспроможності українських підприємств на європейському ринку. Вона забезпечує прозорість та передбачуваність норм і правил діяльності, що є важливим фактором для прийняття обґрунтованих управлінських рішень у сфері фінансової діяльності.

Питанню гармонізації законодавства України та ЄС щодо розробки фінансової стратегії підприємств значну увагу приділяють вітчизняні та зарубіжні науковці. Дослідженню цих питань свої праці присвятили О. Барановський, С. Бей, М. Бортнікова, Ф. Бутинець, О. Вітковська, В. Геєць, Л. Гнатишин, Н. Головай, О. Коваленко, А. Крисоватий, Н. Кузнецова, О. Марущак, А. Мордюк, О. Савицька, Ю. Чиркова, І. Чуганов, В. Швець, Р. Роре, S. Mcleay, D. Chude, N. Chude, J. Bertrand, H. De Brebisson, A. Burietz. Незважаючи на те, що в публікаціях цих авторів ґрунтовно розглянуто проблеми гармонізації фінансово-економічних стандартів і процедур України та ЄС, сучасні умови потребують подальших досліджень у цій сфері з урахуванням поступової імплементації ефективних зарубіжних практик до вітчизняного законодавства.

Метою статті є оцінка гармонізації законодавства України та ЄС, обґрунтування шляхів подальшої адаптації фінансово-економічних стандартів та процедур у сфері формування фінансової стратегії підприємств. Проведення таких досліджень допоможе Україні успішно інтегруватися в європейський правовий та економічний простір.

Гармонізація законодавства України зі стандартами та нормативно-правовими актами ЄС дозволить українським підприємствам сформувати ефективну фінансову стратегію, підвищити конкурентоспроможність та інтегруватися в європейський економічний простір.

Формування фінансової стратегії підприємств в Україні – це комплексний процес, спрямований на забезпечення ефективного управління фінансовими ресурсами для досягнення стратегічних цілей. У процесі формування фінансової стратегії необхідно визначити чіткі фінансові цілі, які відповідають загальній стратегії підприємства; провести детальний аналіз поточного фінансового стану підприємства, включно з аналізом фінансової звітності, оцінкою ризиків, визначенням силь-

них і слабких сторін; на основі аналізу розробити стратегічні напрями фінансової діяльності, такі як управління капіталом, інвестиційна політика, дивідендна політика, управління ризиками; розробити фінансові плани та бюджети, які відображають стратегічні напрями та забезпечують їх реалізацію; встановити механізми контролю та оцінки виконання фінансової стратегії, що дозволяє вчасно виявляти відхилення та вносити корективи.

Розробка фінансової стратегії підприємства тісно пов'язана з регулюванням, яке здійснюється через різноманітні стандарти, норми, закони та підзаконні акти. В Україні цей процес регулюється:

- ✦ Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ), які встановлюють єдині правила складання фінансової звітності, що забезпечує прозорість і порівнянність фінансових даних;
- ✦ законами та підзаконними нормативно-правовими актами, що регулюють діяльність на ринках капіталу, інвестиційну діяльність, ведення бухгалтерського обліку, що є основою для формування фінансової звітності;
- ✦ Податковим кодексом України, що регулює оподаткування підприємств;
- ✦ стандартами корпоративного управління, що визначають принципи та кодекси корпоративного управління для підприємств різних форм власності;
- ✦ стандартами з формування системи внутрішнього контролю, що спрямовані на забезпечення ефективного управління ризиками, достовірності фінансової звітності та дотримання законодавства;
- ✦ нормами Національного банку України, що регулюють діяльність банківських і небанківських фінансових установ;
- ✦ міжнародними угодами та договорами.

Формування фінансової стратегії підприємств у країнах ЄС регулюється комплексною системою законодавчих актів та нормативних документів, які спрямовані на забезпечення прозорості, ефективності та стабільності фінансової діяльності, зокрема такими:

- ✦ Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ), які забезпечують єдині правила складання фінансової звітності;
- ✦ директивами щодо бухгалтерського обліку, які встановлюють загальні принципи та вимоги до ведення бухгалтерського обліку і забезпечують достовірність та надійність фінансової інформації;

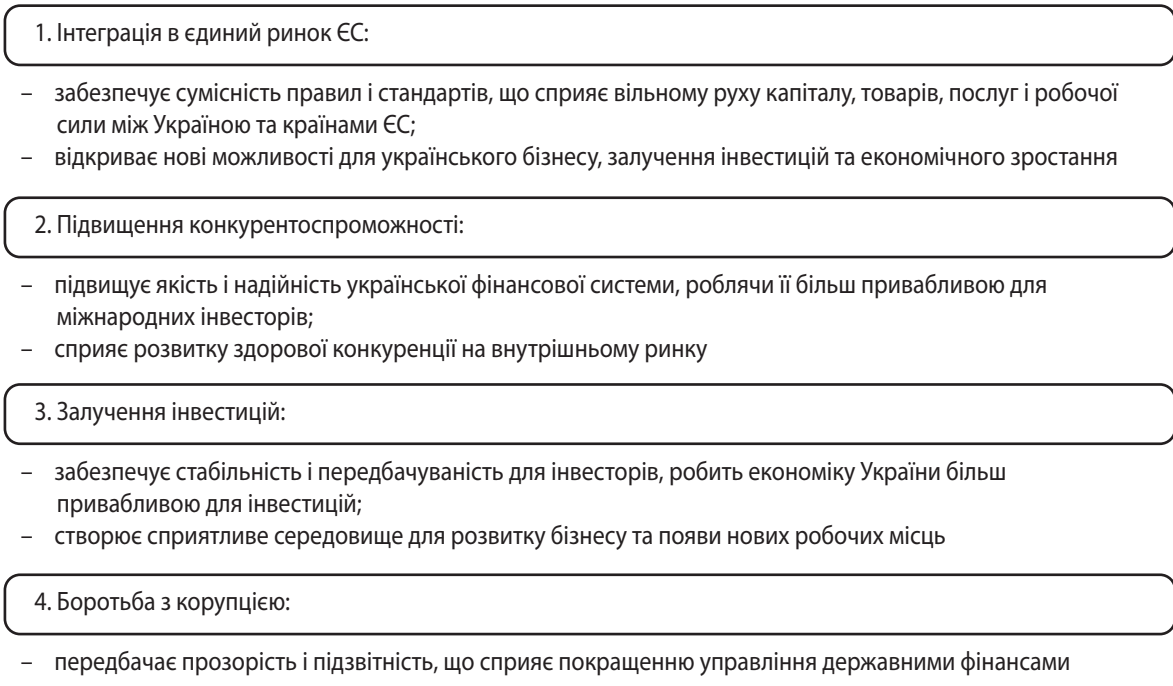
- ✦ національним законодавством країн – членів ЄС, яке регулює оподаткування підприємств, з урахуванням особливостей національних податкових систем, та інвестиційну діяльність;
- ✦ директивами щодо корпоративного управління, які сприяють відповідальності та прозорості в управлінні компаніями, встановлюючи принципи корпоративного управління;
- ✦ директивами щодо ринків капіталу (MiFID II) та регламентами щодо запобігання відмиванню грошей і фінансуванню тероризму (AML/CFT);
- ✦ національним законодавством країн – членів ЄС і стандартами з формування системи внутрішнього контролю, які регулюють вимоги до їх формування;
- ✦ комплексом директив і регламентів, які спрямовані на забезпечення стабільності, надійності та ефективності банківського сектора.

Угодою про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом передбачена гармонізація законодавства України та стандартів і нормативно-правових актів ЄС. Погоджуючись з думкою науковців і практиків щодо необхідності поглиблення процесу гармонізації, вважаємо, що він є критично важливим і доцільним з кількох ключових причин (рис. 1).

Україна активно працює над гармонізацією свого законодавства з *acquis communautaire* ЄС, особливо після отримання статусу кандидата в члени ЄС. Не всі питання вирішено, але значний прогрес досягнуто в таких сферах: облік і звітність, банківське регулювання, фінансовий моніторинг і боротьба з відмиванням грошей. Значно більше незгоджених питань залишається у сферах регулювання податкової системи, корпоративного управління, фінансового ринку.

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) – це набір стандартів і інтерпретацій, що регламентують правила складання фінансової звітності: встановлюють загальні принципи її складання, наводять перелік звітів, які повинні входити до складу фінансової звітності, містять правила обліку різних видів операцій та вимагають від компаній розкривати інформацію, яка є важливою для користувачів фінансової звітності [1]. Як зазначає Р. Роре & С. Мклеау, Європейський Союз ще у 2005 р. зобов'язав публічні компанії готувати консолідовану фінансову звітність за МСФЗ, що стало важливим кроком до інтеграції фінансових ринків і зміцнення довіри інвесторів [2].

Зростання обсягу західних інвестицій в економіку нашої країни викликало необхідність використання єдиних правил ведення бухгалтерського обліку, що реалізується дотриманням МСФЗ. Це за-

Рис. 1. Доцільність гармонізації фінансово-економічних стандартів України та ЄС

Джерело: власні дослідження.

безпечить зрозумілість і порівнянність фінансової звітності для іноземних інвесторів. Савицька О. М. і Мордюк А. В. у своєму дослідженні зазначають: «МСФЗ відомі своєю міжнародною визнаністю та широким застосуванням у світі, що робить їх привабливими для використання в Україні як стандарту фінансового звітування» [3, с. 104].

Науківці D. Chude & N. Chude стверджують, що використання МСФЗ сприяє підзвітності та покращенню розкриття інформації про діяльність компаній [4]. Крім того, добровільне прийняття МСФЗ є ефективним інструментом для залучення боргового фінансування. Дослідження, проведені J. Bertrand et al. свідчать, що компанії, які добровільно впроваджують ці стандарти, отримують більші можливості залучати кредити завдяки підвищенню прозорості своєї звітності [5].

Гармонізація нормативно-правової бази щодо ведення обліку та формування звітності в Україні з міжнародними стандартами зміцнює довіру інвесторів і створює передумови для залучення іноземного капіталу.

Для реалізації євроінтеграційних процесів в Україні необхідно визначити виклики та можливості гармонізації податкової системи зі стандартами ЄС. Науківці Бортнікова М. Г., Чиркова Ю. Л. вважають, що «...для вирішення проблем у сфері узгодження податкового законодавства України з нормами Європейського Союзу потрібно вжити таких заходів: розробити вдосконалений податковий лексикон, узгоджений з термінологією ЄС, та прийняти його на законодавчому рівні; адаптувати податковий режим, особливо щодо непрямих податків, як-от мито, акцизний збір і ПДВ, до стандартів і нормативних актів Європейського Союзу; гармонізувати систему управління податками та їх збору відповідно до європейських принципів і вимог, що передбачає створення прозорої системи контролю, безпосередність у розрахунках, адмініструванні податків та поданні звітів, а також спрощення процедур для малих і середніх підприємств; реформувати кадровий склад державних органів влади, які займаються контролем за сплатою податків і зборів, для їх адаптації до принципів і вимог, які діють у країнах ЄС» [6].

Досліджуючи податкове законодавство ЄС, ми дійшли висновку, що в ньому забезпечено узгодження єдиних правил для всіх держав-членів і враховано національні особливості кожної країни задля підвищення фінансової стабільності та ефективності внутрішнього ринку. Головай Н. і Бей С. зазначають: «Такі виклики відображають комплексний підхід ЄС до вдосконалення податкового регулювання, який поєднує стратегії боротьби

з ухиленням від оподаткування та іншими формами фінансових зловживань з пошуком шляхів для зміцнення економічної стабільності та збереження конкурентоспроможності свого внутрішнього ринку» [7, с. 79].

Директива ЄС ATAD (Anti-Tax Avoidance Directive) є важливим інструментом боротьби з ухиленням від оподаткування, спрямованим на встановлення уніфікованих стандартів і правил у країнах Європейського Союзу. Основні положення директиви включають обмеження процентних витрат (Interest Limitation Rule), контрольовані іноземні компанії (CFC Rules – Controlled Foreign Company Rules), загальні правила протидії ухиленню від оподаткування (GAAR – General Anti-Avoidance Rule), податок на вихід (Exit Tax) і регулювання гібридних невідповідностей (Hybrid Mismatches) [8].

Україна частково вже імплементувала положення ATAD. Наприклад, у 2020 році введено правила для контрольованих іноземних компаній (CFC rules), що зобов'язують українських резидентів декларувати доходи своїх іноземних підприємств, реалізовано положення про обмеження процентних витрат з метою запобігання штучному зменшенню податкової бази, запроваджено правила GAAR, які спрямовані на боротьбу з агресивним податковим плануванням, розпочато регулювання гібридних невідповідностей.

Варто зазначити, що Україна активно працює над зменшенням адміністративного тиску на підприємства шляхом гармонізації процедур оподаткування відповідно до європейських стандартів. Важливим аспектом цього процесу є запровадження електронних систем адміністрування, зокрема електронних кабінетів платників податків, системи моніторингу відповідності податковим критеріям (СМКОР).

Ще одним позитивним зрушенням є скорочення кількості та тривалості податкових перевірок, а також гармонізація підходів до адміністрування податків у частині запровадження автоматичного обміну податковою інформацією між країнами (AEOI). Проте податкове законодавство України залишається складним, особливо для малого та середнього бізнесу, через часті зміни та громіздкі процедури.

Вважаємо, що значну увагу в процесі гармонізації українського законодавства до норм ЄС варто приділяти сфері корпоративного управління. Процес адаптації доцільно спрямувати на приведення українських стандартів корпоративного управління у відповідність до найкращих європейських практик.

У «Кодексі корпоративного управління: ключові вимоги і рекомендації» передбачено, що «Система внутрішнього контролю забезпечує впевненість у тому, що Компанія має належні механізми контролю за господарською діяльністю, фінансовою звітністю та комплаєнсом» [9]. Використання сучасних систем внутрішнього контролю, таких як COSO (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission), забезпечує ефективне управління ризиками [10] і є ще одним важливим аспектом гармонізації. В Україні принципи COSO використовуються переважно великими компаніями та фінансовими установами, особливо тими, що працюють на міжнародних ринках. Національний банк України (НБУ) свої вимоги до внутрішнього контролю частково базує на принципах системи COSO, що робить її популярною в банківському секторі. У державному секторі COSO впроваджується поступово в межах реформ управління, спрямованих на підвищення прозорості та ефективності. Проте його використання в малому та середньому бізнесі є обмеженим через відсутність законодавчого зобов'язання, обмежені ресурси в такому бізнесі та складність стандарту.

Гармонізація законодавства України та ЄС щодо фінансового ринку є ключовим аспектом інтеграції України до європейського економічного простору. Цей процес спрямований на створення ефективного, прозорого та стабільного фінансового ринку, який відповідає європейським стандартам.

Фінансові ринки ЄС характеризуються високим рівнем регуляторної уніфікації та інтеграції інфраструктури. Регулювання фондового ринку та ринків фінансових інструментів визначається ключовими актами ЄС, такими як директива MiFID II і регламент MiFIR, які визначають правила щодо ринків фінансових інструментів [11; 12], EMIR (регулювання похідних та клірингу), CSDR (депозитарна система), MAR (запобігання зловживанням на ринку) тощо. Відповідність директиві MiFID II (Markets in Financial Instruments Directive) і регламенту MiFIR підвищує захист інвесторів і регулює фінансові послуги.

За останні роки Україна здійснила перезавантаження свого законодавства про ринки капіталу з метою гармонізації з нормами ЄС. Важливим кроком стало ухвалення у червні 2020 року Закону України № 738-IX «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», який створив «інфраструктуру правил», сумісну з європейською: учасники ринку отримали чіткіші права та обов'язки, зросли вимоги до розкриття інформації емітентами, запровадили нові інститути (наприклад, регульований ринок для деривативів) [13]. Цей закон базується

і частково враховує положення ключових директив і регламентів ЄС (MiFID II, MiFIR, EMIR тощо). По суті, він створює нову комплексну правову базу функціонування фінансових ринків в Україні, наближену до європейської. Проте існують і суттєві відмінності, пов'язані з рівнем розвитку ринку: український фондовий ринок поки що невеликий за капіталізацією та ліквідністю порівняно з ринками країн ЄС.

Фінансово-економічні стандарти банківської системи України також повинні узгоджуватись з європейськими. Європейські банки керуються єдиними зведеними вимогами, що базуються на стандартах Базель III, і це означає, що банки в ЄС повинні дотримуватися підвищених нормативів достатності капіталу. Також Базель III ввів нові коефіцієнти ліквідності – коефіцієнт покриття ліквідності (LCR) і коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR), які є обов'язковими в ЄС. Єдиний наглядний механізм (SSM) уніфікує підходи до оцінки ризиків, передбачає єдині правила розкриття інформації.

На відміну від країн ЄС, НБУ розпочав впровадження Базель III у рамках Комплексної програми розвитку фінансового сектора України на 2020 рік, прийнятої НБУ у 2015 році («Програма 2020»). Програма 2020 була доповнена рішенням Правління НБУ від 05.04.2017 р. № 207рш «Про затвердження планів імплементації законодавства ЄС на виконання Угоди про асоціацію» [14].

Також НБУ перейшов на МСФЗ 9 в оцінці кредитних ризиків, що підсилює управління ризиками (очікувані кредитні збитки враховуються проактивно, підвищуючи стійкість). Запроваджено кредитний реєстр НБУ для контролю концентрації ризиків.

На нашу думку, важливим у процесі гармонізації фінансово-економічних стандартів, норм і процедур є впровадження законодавства, яке забезпечує прозорі умови для діяльності кредиторів. В Україні забезпечення прозорих умов для діяльності кредиторів активно реформується, але все ще залишається значна різниця порівняно з практиками ЄС. В Україні функціонують бюро кредитних історій, але їхня ефективність обмежена через недостатню інтеграцію даних і відсутність централізованого реєстру, на відміну від ЄС, де діють єдині централізовані реєстри, що дозволяють оцінювати фінансову дисципліну позичальників. Судові процедури в Україні залишаються тривалими та бюрократизованими, що створює значні ризики для кредиторів. У ЄС законодавство чітко регулює захист прав кредиторів. У цьому контексті Україна потребує подальших реформ, зокрема

впровадження механізмів раннього попередження, централізації реєстрів кредитної інформації, спрощення судових процедур і вдосконалення механізмів звернення стягнення. Ці зміни дозволять створити прозоріші умови для діяльності кредиторів, підвищити довіру до фінансових ринків і сприяти економічній стабільності в Україні.

В Україні гармонізація процедур банкрутства з європейськими стандартами розпочалася з ухвалення Кодексу України з процедур банкрутства у 2019 р. Цей документ став важливим кроком до інтеграції з нормами ЄС, зокрема Директивою 2019/1023 про реструктуризацію та банкрутство. Кодекс передбачає такі ключові зміни, як запровадження досудової санації для реструктуризації боргів до оголошення банкрутства, спрощення процедур для фізичних осіб і посилення прав кредиторів у процесі банкрутства [15]. Реструктуризація визначена як пріоритетний механізм, що дозволяє зберегти платоспроможність підприємств і робочі місця, забезпечуючи прозорі умови для врегулювання боргів. Водночас для фізичних осіб

уперше створено можливість законно вирішувати питання з боргами через процедуру банкрутства. Однак Україна стикається з викликами, такими як відсутність повного впровадження механізмів раннього попередження про неплатоспроможність, що передбачено нормами ЄС, недостатня ефективність судової системи через тривалі процеси, низька обізнаність бізнесу та громадян про можливості реструктуризації боргів. Для досягнення повної відповідності нормам ЄС необхідно запровадити нові механізми, оптимізувати судові процедури, впровадити цифрові рішення для управління справами про банкрутство та підвищити рівень знань про процедури реструктуризації. Ці заходи сприятимуть покращенню інвестиційного клімату, ефективності управління неплатоспроможністю та інтеграції України до європейського правового простору.

Проведене дослідження фінансово-економічних стандартів і процедур, які лежать в основі формування фінансових стратегій підприємств України та країн ЄС, показало існування в них ряду розбіжностей на даний час (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльний аналіз фінансово-економічних стандартів і процедур в Україні та ЄС

Напрями гармонізації	Україна	ЄС
1	2	3
1. Бухгалтерський облік та фінансова звітність	МСФЗ є обов'язковими для банків, страхових компаній, публічних підприємств і добровільно використовуються іншими. Прозорість зростає, але впровадження залишається вибіркоким. Бухгалтерський облік гармонізовано із Директивою 2013/34/ЄС	МСФЗ є обов'язковими для публічних компаній усіх країн – членів ЄС. Це забезпечує високий рівень прозорості та довіри інвесторів. IFRS для публічних компаній, спрощена звітність для малих підприємств. Обов'язковий аудит великих компаній
2. Податкова система – директива ATAD	Окремі положення ATAD (правила CFC, обмеження відсоткових витрат) частково імплементовані. Відсутній податок на вихід і механізми для боротьби з гібридними невідповідностями	Повна імплементація ATAD у країнах – членах ЄС. Включає податок на вихід, правила CFC і боротьбу з гібридними невідповідностями
– зменшення адміністративного тиску	Впроваджено Електронний кабінет платника податків, скорочено перевірки. Законодавство складне, адміністративний тиск усе ще високий, особливо для малого бізнесу. Відкритий реєстр ПДВ, стандартизовані ставки податків	Спрощені податкові процедури, централізовані електронні системи, мінімальний адміністративний тиск на підприємства. Єдина система ПДВ, мінімальні податкові ставки
3. Корпоративне управління – система внутрішнього контролю (COSO)	COSO використовується великими компаніями. У малих і середніх підприємствах застосування обмежене через недостатність ресурсів та складність системи	COSO широко застосовується. Є обов'язковою частиною корпоративного управління у багатьох країнах ЄС
4. Фінансовий ринок	Частково запроваджені MiFID II та MiFIR через Закон «Про ринки капіталу і організовані	MiFID II і MiFIR обов'язкові. Забезпечують високу прозорість і єдині правила для

1	2	3
– відповідність регламентам MiFID II та MiFIR	товарні ринки». Забезпечується захист інвесторів, прозорість ринків обмежена	фінансових ринків, захист інвесторів і стандартизацію фінансових послуг
5. Банківське регулювання	Стандарти Базель III поступово запроваджуються, підвищено вимоги до капіталу, ліквідності банків, кредитний реєстр. Високий рівень капіталізації банків	Впроваджені Базель III/IV, стрес-тести банків, єдина система пруденційного нагляду, єдиний механізм нагляду за банками (SSM)
6. Діяльність кредиторів	Кодекс з процедур банкрутства частково враховує права кредиторів. Реєстри кредитних історій є, їх інтеграція обмежена. Судові процедури залишаються тривалими	Прозорі умови забезпечуються гармонізованими законами. Централізовані реєстри кредитних історій і ефективні судові процедури для захисту кредиторів
7. Процедура банкрутства	Кодекс з процедур банкрутства враховує багато європейських норм, але механізми раннього попередження та транскордонне регулювання поки що відсутні	Директива 2019/1023 забезпечує гармонізацію процедур банкрутства, включно з механізмами раннього попередження та транскордонним регулюванням

Джерело: власні дослідження.

Вважаємо, що основними напрямками подальшої гармонізації законодавства України та ЄС є:

- ✦ продовження запровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) і Міжнародних стандартів аудиту (МСА); підвищення прозорості фінансової звітності, зокрема для публічних компаній; сприяння розвитку систем електронної звітності та обміну даними;
- ✦ врахування норм законодавства щодо захисту прав міноритарних акціонерів, посилення вимог до незалежності членів наглядових рад, підвищення відповідальності керівництва за прийняття рішень; подальше впровадження Директиви 2017/1132 Європейського Парламенту та Ради від 14 червня 2017 року щодо корпоративного права;
- ✦ продовження імплементації Директиви про ринки фінансових інструментів (MiFID II) та Регламенту про ринки фінансових інструментів (MiFIR), створення сприятливих умов для залучення інвестицій та посилення захисту прав інвесторів, запровадження стандартів ЄС у сфері протидії відмиванню коштів (AML);
- ✦ продовження запровадження стандартів Базель III щодо капіталу та ліквідності банків, імплементація Директиви про вимоги до капіталу (CRD IV) та Регламенту про вимоги до капіталу (CRR), посилення нагляду за банківською системою, зокрема шляхом підвищення незалежності Національного банку України, узгодження системи стра-

хування вкладів з європейськими стандартами, розвиток електронних банківських послуг;

- ✦ подальше наближення ставок ПДВ до європейських стандартів, упровадження заходів щодо боротьби з ухиленням від сплати податків та агресивним податковим плануванням, розвиток системи автоматичного обміну податковою інформацією з країнами ЄС;
- ✦ посилення незалежності та ефективності антикорупційних органів, удосконалення антикорупційного законодавства, зокрема у сфері запобігання та виявлення корупції, підвищення прозорості державних закупівель та інших сфер діяльності;
- ✦ впровадження положень Директиви ЄС про реструктуризацію та неплатоспроможність, створення ефективних і прозорих процедур банкрутства, забезпечення належного захисту прав кредиторів.

Ці напрями є важливими для забезпечення стабільності та розвитку української економіки, а також для успішної інтеграції України до ЄС.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи, зазначимо, що реформування нормативно-правової бази є беззаперечною умовою процесу інтеграції України в європейську спільноту та однією з умов формування відповідної фінансової стратегії підприємств.

Вирішальною передумовою забезпечення входження України до ЄС є стабільний неперервний розвиток національного законодавства нашої

держави в напрямі формування єдиного правового простору з країнами Європи та напрацювання механізмів його корекції відповідно до реалій.

Гармонізація законодавства України зі стандартами та нормативно-правовими актами ЄС дозволить українським підприємствам сформувати ефективну фінансову стратегію, підвищити конкурентоспроможність та інтегруватися в європейський економічний простір. Це також сприятиме розвитку економіки України, підвищенню рівня життя громадян і зміцненню позицій країни на міжнародній арені.

Для ефективної та успішної гармонізації законодавства України з ЄС у зазначених сферах доцільно проводити дослідження, спрямовані на оцінку впливу майбутніх змін і розробку оптимальних стратегій, виявлення проблемних питань, що виникають під час практичного застосування чинного законодавства. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Міжнародні стандарти фінансової звітності: офіційний текст станом на 1 січня 2023 року. Рада з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Київ : Міністерство фінансів України, 2023. 1024 с.
2. Pope P. F., Mcleay S. J. The European IFRS experiment: objectives, research challenges and some early evidence. *Accounting and Business Research*. 2011. Vol. 41. Iss. 3. P. 233–266. DOI: <https://doi.org/10.1080/00014788.2011.575002>
3. Савицька О. М., Мордюк А. В. Виклики та перспективи впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності українськими підприємствами в умовах воєнного стану. *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи* : V Міжнародна науково-практична конференція (м. Київ, 24 квітня 2024 р.) Київ, 2024. С. 104–105. URL: <https://confmanagement-proc.kpi.ua/article/view/303677>
4. Chude D., Chude N. International Financial Reporting Standards [IFRS] and Corporate Governance: A Survey of Nigerian Deposit Money Banks [DMBs]. *Account and Financial Management Journal*. 2023. Vol. 8. No. 1. DOI: <https://doi.org/10.47191/afmj/v8i1.01>
5. Bertrand J., De Brebisson H., Burietz A. Why choosing IFRS? Benefits of voluntary adoption by European private companies. *International Review of Law and Economics*. 2021. Vol. 65. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.irl.2020.105968>
6. Бортнікова М. Г., Чиркова Ю. Л. Проблеми гармонізації податкового законодавства України та ЄС. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 53. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-73>
7. Головай Н., Бей С. Гармонізація податкової політики України в умовах євроінтеграції: виклики, можливості та перспективи. *Empirio*. 2024. Т. 1. № 2. С. 76–83. DOI: <https://doi.org/10.18523/3041-1718.2024.1.2.76-83>
8. Directive (EU) 2016/1164 of the European Parliament and of the Council of 12 July 2016 laying down rules against tax avoidance practices that directly affect the functioning of the internal market. *EUR-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2016/1164/oj/eng>
9. Кодекс корпоративного управління: ключові вимоги і рекомендації. НКЦПФР. 2020. URL: https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2020/03/corporate-governance-code_final_ukr.pdf
10. Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). *Internal Control – Integrated Framework*. New York: American Institute of Certified Public Accountants, 2013.
11. Directive 2014/65/EU of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 on markets in financial instruments and amending Directive 2002/92/EC and Directive 2011/61/EU. *EUR-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2014/65/oj/eng>
12. Regulation (EU) No. 600/2014 of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 on markets in financial instruments and amending Regulation (EU) No. 648/2012. *EUR-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2014/600/oj/eng>
13. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» від 23 лютого 2006 р. № 3480-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>
14. Рішення Правління НБУ «Про затвердження планів імплементації законодавства ЄС на виконання Угоди про асоціацію» від 05.04.2017 р. № 207рш.
15. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 р. № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>

REFERENCES

- Bertrand, J., De Brebisson, H., & Burietz, A. (2021). Why choosing IFRS? Benefits of voluntary adoption by European private companies. *International Review of Law and Economics*, 65. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.irl.2020.105968>
- Bortnikova, M. H., & Chyrkova, Yu. L. (2023). Problemy harmonizatsii podatkovoho zakonodavstva Ukrainy ta YeS. *Ekonomika ta suspilstvo*, 53. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-73>
- Chude, D., & Chude, N. (2023). International Financial Reporting Standards [IFRS] and Corporate Governance: A Survey of Nigerian Deposit Money Banks

- [DMBs]. *Account and Financial Management Journal*, 8(1).
DOI: <https://doi.org/10.47191/afmj/v8i1.01>
- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). (2013). *Internal control – Integrated framework*. New York: American Institute of Certified Public Accountants.
- Directive (EU) 2016/1164 of the European Parliament and of the Council of 12 July 2016 laying down rules against tax avoidance practices that directly affect the functioning of the internal market. *EUR-Lex*. <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2016/1164/oj/eng>
- Directive 2014/65/EU of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 on markets in financial instruments and amending Directive 2002/92/EC and Directive 2011/61/EU. *EUR-Lex*. <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2014/65/oj/eng>
- Holovai, N., & Bei, S. (2024). Harmonizatsiia podatkovoi polityky Ukrainy v umovakh yevointehratsii: vyklyky, mozhlyvosti ta perspektyvy. *Empirio*, 1(2), 76–83.
DOI: <https://doi.org/10.18523/3041-1718.2024.1.2.76-83>
- Kodex korporatyvnoho upravlinnia: kliuchovi vymohy i rekomendatsii. (2020). *NKTsPFR*. https://www.nss-mc.gov.ua/wp-content/uploads/2020/03/corporate-governance-code_final_ukr.pdf
- Kodex Ukrainy z protsedur bankrutstva vid 18.10.2018 r. № 2597-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>
- Mizhnarodni standarty finansovoi zvitnosti: ofitsiyni tekst stanom na 1 sichnia 2023 roku. (2023). Rada z mizhnarodnykh standartiv bukhhalterskoho obliku. Kyiv: Ministerstvo finansiv Ukrainy.
- Pope, P. F., & Mcleay, S. J. (2011). The European IFRS experiment: objectives, research challenges and some early evidence. *Accounting and Business Research*, 41(3), 233–266.
DOI: <https://doi.org/10.1080/00014788.2011.575002>
- Postanova Pravlinnia NBU “Pro zatverdzhennia planiv implementatsii zakonodavstva Yes na vykonannia Uhody pro asotsiatsiiu” vid 05.04.2017 r. № 207rsh.
- Regulation (EU) No. 600/2014 of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 on markets in financial instruments and amending Regulation (EU) No. 648/2012. *EUR-Lex*. <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2014/600/oj/eng>
- Savitska, O. M., & Mordiyuk, A. V. (2024). Vyklyky ta perspektyvy vprovadzhennia mizhnarodnykh standartiv finansovoi zvitnosti ukrainskymy pidpriemstvamy v umovakh voiennoho stanu. In *Biznes, innovatsii, menedzhment: problemy ta perspektyvy: V Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia* (Kyiv, April 24, 2024), 104–105. <https://confmanagement-proc.kpi.ua/article/view/303677>
- Zakon Ukrainy «Pro rynky kapitalu ta orhanizovani tovarni rynky» vid 23.02.2006 r. № 3480-IV. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>

Науковий керівник – Гужва І. Ю.,

доктор економічних наук, професор, перший заступник директора Державного науково-дослідного інституту інформатизації та моделювання економіки (Київ)